herpy

GECKOR

Vietnamese leopard gecko

Goniurosaurus araneus

En spenslig, långbent tigergecko från karstbergen på gränsen mellan norra Vietnam och södra Kina, med fyra breda orange band på rostbrun grund. Artnamnet *araneus* kommer av latinets ord för spindel. Geckon trivs vid rumstemperatur och hög luftfuktighet och är hotad i naturen, så den kräver både papper och en skötare med erfarenhet.

Familj: Eublepharidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**19-22 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**60-90 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**1-4**
Inkubation	**45-80 dagar** vid 24-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Goniurosaurus araneus är en av tigergeckorna, ett släkte av ögonlocksgeckor från Östasien med röda eller orange ögon. Den är smal och långbent med ett triangulärt huvud, och artnamnet kommer av latinets aranea, spindel, eftersom kroppen och de långa benen ser spensliga och spindelliknande ut.

Grundfärgen är rostbrun med en blågrå ton, och benen är mer violetta. Bakom nackbandet följer fyra mycket breda, rena orange band med svart kant, och svansen är svart till mörkbrun med fem vita band. Huvud och kropp har bara några få mörka fläckar, men vissa djur är mer spräckliga än andra. Iris är orangebrun. Ungarna har vita band som med åldern blir orange. Från den närstående *Goniurosaurus luii* känns den igen på de betydligt bredare banden och den nästan fläckfria grundfärgen.

Arten beskrevs 1999 av Grismer, Viets och Boyle efter djur från trakten kring Cao Bang i norra Vietnam. Vuxna djur mäter 115-124 mm från nos till kloak och 19-22 cm med originalsvans. Vikten är inte känd. Hanarna har en tydlig utbuktning vid svansroten och 23-29 porer framför kloaken, som honorna saknar.

Som de andra ögonlocksgeckorna kan den blinka och har inga häftlameller under tårna. Den klättrar i stället med krökta klor och kan inte gå uppför slätt glas. Svansen kan släppas och växer ut igen, men den nya svansen saknar de tvärgående raderna av fjällknoppar som den ursprungliga har.

Skötsel och avel av just den här arten är föga kända, så många siffror i vägledningen är lånade från de närmaste släktingarna i luii-gruppen, framför allt *Goniurosaurus huuliensis* och *Goniurosaurus luii*.

I terrariet är arten skygg men klätterglad, och den är mest ett djur att titta på efter mörkrets inbrott. Den tål varken värme eller torka och passar bäst för en skötare med lite erfarenhet.

Utbredning och livsmiljö

Arten är bara känd från ett litet område på båda sidor om gränsen mellan Vietnam och Kina. Typlokalen anges till omkring 40 km sydost om staden Cao Bang i norra Vietnam. I Kina lever arten i Nonggang-reservatet vid Chongzuo i sydvästra Guangxi.

I Nonggang lever arten sydväst om floden Zuojiang, medan *Goniurosaurus luii* lever på andra sidan, så de två nära släktingarna skiljs åt av floden trots att de bor nära varandra. I Cao Bang har arten inte återfunnits. Orsaken kan vara kraftig insamling för djurhandel och traditionell medicin, men den ursprungliga lokaluppgiften kan också vara fel. Den verkliga utbredningen kan därför vara både större och mindre än kartan visar.

> **Naturlig utbredning:** Vietnam och Kina.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i karstlandskap, där kalkstensbergen är täckta av tät, tropisk skog. I Nonggang lever den på 150-170 meters höjd. Arten är mest aktiv på klippytor och bara ibland på skogsbotten, och den sitter helst på nordvända sluttningar, där *Goniurosaurus luii* föredrar de sydvända. Tigergeckor gömmer sig på dagen i klippsprickor och grottmynningar.

Reservatet ligger 100-600 meter över havet och har en årlig medeltemperatur på 22 °C och omkring 1.350 mm nederbörd per år, alltså ett fuktigt och milt klimat utan stor värme. Vinterklimat och fukt i själva gömställena är inte kända. Den besläktade *Goniurosaurus huuliensis* lever i tätt bevuxna karstberg med hög luftfuktighet och relativt stabil temperatur, de flesta nära stora grottor. Det stämmer väl med vad arten behöver i terrariet: svala gömställen med fuktiga partier alldeles intill.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 60 × 45 × 60 cm (längd × bredd × höjd), och ett par eller en trio med en hane och två honor behöver ungefär 90 cm i längd. Den längden passar hela luii-gruppen, och *Goniurosaurus araneus* tillbringar nästan hela sin aktiva tid på bakväggen och jagar uppifrån. Ge därför både golvyta och höjd, och klä bakväggen med kork eller en klippliknande bakgrund.

Inred med ett nät av gömställen: korkrör och korkbark på flera höjder, ett fuktigt gömställe med sphagnum och torra gömställen bredvid, låga, stabila grenar och växter som pothos eller philodendron. Allt som kan välta ska sitta fast, så att inget faller ner över djuret. Som bottensubstrat passar en blandning av gödningsfri jord och kokosfiber med ett dräneringslager underst och ett lager löv ovanpå. Hoppstjärtar och små gråsuggor hjälper till att hålla det rent. Undvik ren sand. En låg vattenskål och god ventilation hör till, för fukt och svalka ger annars lätt unken luft.

Ungar kan växa upp i en faunabox på omkring 30 × 20 × 20 cm och flyttas senare till ett terrarium på 40 × 40 × 35 cm eller större.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

Arten är en sval gecko som sällan behöver extra värme i ett vanligt vardagsrum. På dagen passar 22-26 °C, och på natten får temperaturen sjunka till 19-22 °C. Idealiskt är 24-26 °C på dagen och omkring 22 °C på natten.

Värme är den största faran, och temperaturen får inte komma över 27-28 °C under längre tid. Arten behöver ingen värmekälla. Ställ terrariet bort från soliga fönster och mät alltid med en digital termometer.

På vintern sänks temperaturen med omkring 4 °C till 19-22 °C på dagen och 14-16 °C på natten, och dagarna görs kortare.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 60-90 %: högst på natten efter sprayning och något lägre på dagen. På dagen får den gärna sjunka till omkring 60 % när kvällens sprayning höjer den till 90 % igen. Geckorna slickar droppar från blad, kork och rutor, och ett lager nedfallna löv håller kvar fukten. Blir luften torr under längre tid går hudömsningen fel.

Ha alltid minst ett fuktigt gömställe med sphagnum och kontrollera det med avseende på mögel. Ställ dessutom fram en låg skål med färskt vatten, även om många djur mest dricker droppar. En hygrometer mitt i terrariet visar om rytmen håller. På vintern sprayas det något mindre.

LJUS OCH UVB

Arten är aktiv i skymningen och på natten och sitter gömd under dagen, så den använder inte ljuset för att värma sig. En fast dygnsrytm räcker, till exempel T5-rör 11,5-12 timmar om dagen på sommaren och 8-10,5 timmar på vintern. På natten ska det vara helt mörkt.

UVB behövs inte när insekterna pudras med kalcium och D3-vitamin, och tigergeckor hålls ofta helt utan. En svag UVB-lampa kan dock gynna kalkomsättningen hos tigergeckor. Vill du ge det, välj ett rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1), så att UV-indexet högst är omkring 1-2 på de översta ytorna och lägre i gömställena. Finns det levande växter kan en LED-lampa för växter täcka resten.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Arten är insektsätare och tar nästan allt som är tillräckligt litet. Ge syrsor, dubia-kackerlackor, gräshoppor och silkesmask, och variera gärna mellan flera slag. Bytet får inte vara större än avståndet mellan djurets ögon. Den tar också nattfjärilar, spindlar och små skalbaggar. Vaxmottslarver är feta och bara en godbit.

Vuxna djur får två måltider i veckan och upp till tre under avelssäsongen, ungdjur varannan dag. Pudra insekterna med kalcium och D3-vitamin och en gång i veckan med ett multivitamin, och ge foderdjuren bra foder ett par dagar innan de används. En liten skål med kalcium som djuret själv kan slicka av ska bytas ofta, eftersom pulvret klumpar sig och möglar. Är vardagsrummet kallare än ungefär 21 °C kan aptiten minska, och det är inte farligt.

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är skygg och snabb och försvinner i gömställen när den blir skrämd. Den lämpar sig inte för hantering, så ta bara upp den när substratet byts eller när den ska vägas. Ge nya djur minst två veckors ro. Om du ska lyfta en gecko, håll den lågt, låt den gå från hand till hand och ta aldrig tag i svansen.

Hanar får aldrig hållas tillsammans, för de slåss. En hane kan hållas med en eller två honor, och på dagen ligger djuren ofta tillsammans i det bästa gömstället. Ha ett extra terrarium redo om oro uppstår. Geckorna använder som regel en fast latrinplats. Efter mörkrets inbrott jagar de på bakväggen och de låga grenarna. Ett stressat djur håller sig gömt, tappar i vikt eller slutar äta.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet kan ses från omkring sex månaders ålder. Hanarna har en tydlig utbuktning vid svansroten och 23-29 porer framför kloaken, som honorna saknar. Åldern vid könsmognad är inte känd för *Goniurosaurus araneus*; omkring två år, som hos *Goniurosaurus huuliensis*, är en bra tumregel. Någon viktgräns är inte heller känd, så honan ska vara fullvuxen och i god hull innan hon sätts i avel.

PARNING

Parningssäsongen börjar på våren, när temperatur och fuktighet stiger. Innan dess ska djuren ha två till tre svala månader på vintern med kortare dagar och mindre foder, som beskrivs under temperatur. Sätt in hanen hos honan och håll ett öga på dem de första nätterna. Om honan jagas utan paus eller får skrapsår ska de skiljas åt igen.

Arten kan också hållas permanent i trio med en hane och två honor. Ta ut hanen om en hona blir stressad eller mager, och ge henne vila.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger normalt två mjuka ägg, sällan bara ett. Hon lägger 1-3 kullar per år, högst 4, och de flesta ägg läggs mellan juni och september. Siffrorna är hämtade från *Goniurosaurus huuliensis*.

Ställ en äggläggningslåda med minst 5 cm fuktig vermikulit, sphagnum eller kokosmull på en sval och fuktig plats i terrariet. Annars gräver honan ner äggen i botten. Äggen kräver mycket kalk, så ge gott om kalk, D3-vitamin och insekter under hela säsongen. Kalkbrist ger rakitis och förlorade ägg. Om hon magrar eller verkar slö ska hon få vila.

INKUBATION

Lägg äggen i en sluten plastlåda med små lufthål, nergrävda ungefär en tredjedel i lätt fuktig vermikulit. Markera ovansidan och vänd dem inte. Äggen kan ligga vid terrarietemperatur, 23,5-26 °C, eller i inkubator vid 24-27 °C, och de kläcks efter 45-80 dagar, snabbast vid den höga temperaturen. Siffrorna är hämtade från *Goniurosaurus huuliensis* och *Goniurosaurus luii*.

Om temperaturen bestämmer könet är okänt, så håll den stabil och gå inte över 27 °C. Kläckningen kan ta flera timmar, och ungarna ömsar hud strax efter. Ägg som faller ihop och blir slemmiga eller möglig är oftast döda, men låt dem ligga tills du är säker.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

När den första hudömsningen är över flyttas ungarna till faunaboxar på ca 30 × 20 × 20 cm med hushållspapper eller kokosfiber, ett fuktigt hörn med sphagnum, korkbitar och en låg vattenskål. Hushållspapper gör det lätt att följa foder och avföring de första veckorna. Spraya dagligen. De första veckorna kan två-tre ungar bo tillsammans.

Första måltiden är små syrsor omkring tre dagar efter kläckningen, och vinglösa bananflugor kan också användas. Pudra allt med kalcium och D3-vitamin. Mata ungarna tre gånger i veckan de första månaderna, eller dagligen med en gradvis nedtrappning. Dela på dem om en halkar efter, och skilj hanarna innan de blir könsmogna. De vita banden skiftar gradvis till orange, och det tar omkring två år innan djuren är fullvuxna.

Hälsa och vanliga misstag

Tigergeckor är härdiga så länge temperatur och fuktighet är rätt. De typiska problemen är:

- För mycket värme, till exempel i ett terrarium nära ett soligt fönster. Det ger stress, aptitlöshet och i värsta fall död.
- För torr miljö, som ger hudrester på tårna och svansspetsen. Ge ett fuktigt gömställe och lös upp resterna med ljummet vatten.
- För lite kalcium och D3-vitamin, särskilt hos honor i avel. Det ger mjuk käke, krokiga lemmar och förlorade ägg.
- Parasiter, särskilt coccidier, som många tigergeckor bär på. Låt undersöka ett avföringsprov hos en veterinär och håll nya djur i karantän.
- Konstant blött substrat och dålig ventilation, som ger mögel och bakterier.
- Övervikt, om det ges många vaxmottslarver.
- Förlorad svans. Den växer ut igen, men ser annorlunda ut.

Det är normalt att geckon slickar ögon och mun rena med tungan. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om den tappar i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slö.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.